

Załącznik do
Uchwały Nr XXXIII/218/2021
Rady Powiatu Drawskiego
z dnia 26 marca 2021 r.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023

Opracowanie:
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Drawsku Pomorskim

Drawsko Pomorskie 2021 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
I. Podstawy prawne programu	4
II. Charakterystyka pieczy zastępczej	6
III. Analiza pieczy zastępczej w powiecie drawskim	13
1. Wsparcie rodzin przeżywających trudności na terenie poszczególnych gmin	13
2. Piecza zastępcza	16
3. Osoby usamodzielniane	22
4. Współpraca z instytucjami	24
IV Analiza SWOT	27
V. Cele powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023	30
VI. Limit rodzin zastępczych na lata 2021-2023	34
VII. Źródła finansowania	35
VIII. Realizatorzy programu	37
IX. Ewaluacja	38

WSTĘP

Zgodnie z art.180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powiat zobowiązany jest do opracowania i realizacji 3-letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim w konsultacji z innymi instytucjami działającymi w sferze pieczy zastępczej. Program zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie Powiatu Drawskiego, określa kierunki działań oraz ustala limit rodzin zastępczych zawodowych. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania programu mogą ulegać zmianom i uzupełnieniom.

Program został przygotowany przede wszystkim w oparciu o diagnozę rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie Powiatu Drawskiego w latach 2018-2020 oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi. Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano m.in.: sprawozdania rzeczowo finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz sprawozdania i informacje własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Celem Programu jest rozwój nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie Powiatu Drawskiego oraz zapewnienie dzieciom pozbawionym należytej opieki rodzicielskiej pieczy zastępczej, organizowanie pomocy dla osób usamodzielnianych poprzez wspieranie procesu usamodzielnienia, jak również organizowanie różnorodnych form wsparcia dla osób prowadzących różne formy pieczy zastępczej. Program jest ponadto kontynuacją działań podjętych w „Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej wraz z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych w Powiecie Drawskim na lata 2018 – 2020”.

Program jest zgodny z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 -2022 (Cel strategiczny 1- Wspieranie i wzmacnianie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym; Cel operacyjny 1.1- Pomoc rodzicom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki) i Strategią Rozwoju Powiatu Drawskiego na lata 2015-2025 (Cel strategiczny - Rozwój usług sfery społecznej Powiatu Drawskiego).

Opracowanie i realizacja Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na trzy kolejne lata, ma na celu usprawnienie zadań nałożonych przez ustawodawcę. Program zawiera w sobie cele i kierunki działań w perspektywie trzyletniej, które będą podejmowane przez Organizatora pieczy zastępczej, uwzględniając przy tym potrzeby rodzin zastępczych i ich podopiecznych.

Ponadto wskazuje na konieczność tworzenia nowych rodzin zastępczych zawodowych, prowadzenia szkoleń dla wszystkich rodzin zastępczych, promocję rodzicielstwa zastępczego na terenie Powiatu oraz kontynuację zapewniania specjalistycznego wsparcia dla rodzin zastępczych, ich podopiecznych oraz rodzin biologicznych przeżywających trudności.

Program wskazuje także konieczność podnoszenia kompetencji pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie aktualizacji i poszerzania wiedzy oraz umiejętności niezbędnych do efektywnej pracy z rodziną.

I. Podstawy prawne programu

Podstawę prawną opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023 stanowi art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
- Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku;
- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 03.08.2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie; oraz akty prawa miejscowego:
- Strategia Rozwoju Powiatu Drawskiego na lata 2015-2025;
- Regulamin i Statut Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim.

Nadrzędnym aktem prawa Rzeczypospolitej Polskiej jest Konstytucja, która w art. 48 wskazuje prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka, a także wolności jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania. Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a organy władzy publicznej mają obowiązek ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

Regulacje dotyczące opieki i wychowania dziecka poza rodziną biologiczną zawarte są w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na samorządy obowiązek budowania lokalnego systemu wsparcia w obszarze wychowania i pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należą:

1. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

2. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.
3. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.
4. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.
5. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
6. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - grup wsparcia,
 - specjalistycznego poradnictwa.
7. Wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
8. Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.
9. Prowadzenie rejestru danych, o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka oraz zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
10. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.
11. Finansowanie:
 - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.
12. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.
13. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

Zgodnie z art. 181 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art.187a ust. 1;
- 2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3;

2a) finansowanie:

a) wydatków związanych z dowozem do rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, a także związanych z odwiezieniem dziecka, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na czas określony, jeżeli sposób i zasady pokrycia kosztów powrotu dziecka nie wynikają z orzeczenia lub informacji sądu lub innego organu państwa obcego,

b) średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka oraz świadczeń pieniężnych,

c) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo--wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne–dotyczących osób, o których mowa w art.5 ust.1 pkt 1 lit.b i pkt 2a, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych;

3)finansowanie dodatku wychowawczego, dodatku, o którym mowa w art. 113a, i dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a.

Powiat realizuje ww. zadania za pośrednictwem organizatora pieczy zastępczej, który zgodnie z uchwałą nr XXV/183/2016 Rady Powiatu Drawskiego z dnia 25 listopada 2016 r. na terenie powiatu drawskiego jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim.

II. Charakterystyka pieczy zastępczej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim działa jako Organizator rodzinnej pieczy zastępczej na mocy uchwały nr XXV/183/2016 Rady Powiatu Drawskiego z dnia 25 listopada 2016 r.

W ramach Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej został powołany Zespół ds. pieczy zastępczej, którego zadania opisano w Regulaminie Organizacyjnym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim przyjętym uchwałą Zarządu Powiatu Drawskiego nr 175/2020 z dnia 29 stycznia 2020 r.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przede wszystkim, zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,

- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, centrum usług społecznych, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę,
- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej (art.42 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;

- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Zgodnie z art. 32 ust.2 zadanie organizacji pieczy zastępczej należy do powiatu. Z kolei rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W stosunku do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Jest także zobowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie. Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku;
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim prowadzi ponadto rejestr danych dotyczących osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Rejestr danych zawiera:

- imię i nazwisko,
- datę urodzenia,
- obywatelstwo,
- adres miejsca zamieszkania,
- stan cywilny,
- wykształcenie,
- zawód,

- miejsce pracy,
- źródła dochodu,
- dane o warunkach mieszkaniowych,
- dane niezbędne do stwierdzenia, że osoba może sprawować właściwą opiekę nad dzieckiem, wynikające z zaświadczenia lekarskiego oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka (art.42 ust.1 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej);
- zakres ukończonych szkoleń;
- liczbę umieszczonych dzieci i osób, o których mowa w art.37 ust.2 – w przypadku osób, o których mowa w ust.1 pkt 2;
- informację o pełnieniu przez rodzinę zastępczą zawodową funkcji pogotowia rodzinnego lub funkcji rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej.

Zgodnie z art. 132 ustawy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy, w konsultacji w szczególności z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka.

Pierwszej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka dokonuje się nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, a następnie nie rzadziej niż co 3 lata.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje także oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka w celu:

- ustalania aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka;
- analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną;
- modyfikowania planu pomocy dziecku;
- monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie;
- oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb;
- oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, przepisów o działalności leczniczej lub o pomocy społecznej.

Zgodnie z art.130 organizator rodzinnej pieczy zastępczej oceny sytuacji dziecka dokonuje na posiedzeniu z udziałem:

- odpowiednio rodziną zastępczą albo prowadzącym rodzinny dom dziecka;
- pedagogiem;
- psychologiem;
- właściwym asystentem rodziny;
- przedstawicielem ośrodka adopcyjnego;
- koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;
- rodzicami dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej.

Do udziału w posiedzeniu w sprawie sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej mogą być zapraszani w szczególności przedstawiciele:

- sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka,
- właściwego powiatowego centrum pomocy rodzinie,
- ośrodka pomocy społecznej,
- centrum usług społecznych
- Policji,
- ochrony zdrowia,
- instytucji oświatowych,
- organizacji społecznych statutowo zajmujących się problematyką rodziny i dziecka,
- osoby bliskie dziecku.

Zgodnie z art.131 ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułuje na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do właściwego sądu.

Pojęcie pieczy zastępczej związane jest z działaniami na rzecz wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, które stanowią zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Z kolei system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieci w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Rodzina zastępcza jest formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko. Celem pieczy zastępczej jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych czy kulturalno-rekreacyjnych. To również zapewnienie dziecku przygotowania do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami.

W systemie pieczy zastępczej wyróżnia się pieczę rodzinną i instytucjonalną.

RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) rodziny zastępcze:

- spokrewniona,
- niezawodowa,
- zawodowa, w tym pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;

2) rodzinny dom dziecka

Rodzina zastępcza spokrewniona tworzona jest przez wstępnych lub rodzeństwo dziecka, przysługują jej świadczenia finansowe na utrzymanie dziecka.

Rodzina zastępcza niezawodowa tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, przysługuje im świadczenie pieniężne na utrzymanie dziecka.

Z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zawodowej, posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny, umowę do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Rodzina zastępcza zawodowa tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, oprócz świadczenia pieniężnego na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka otrzymuje także wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Rodzina zastępcza zawodowa po odbyciu dodatkowego przeszkolenia może pełnić funkcję jako:

- rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego - przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko doprowadzi policja lub straż graniczna, na wniosek rodziców lub innej osoby, w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie,
- rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna - umieszcza się w niej w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, na podstawie art.6 pkt. 9 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz małoletnie matki z dziećmi.

Rodzinny dom dziecka - w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej. W razie konieczności umieszczenia rodzeństwa dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Pieczka zastępcza instytucjonalna realizowana jest w ramach placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych. Wyróżnia się następujące rodzaje placówek opiekuńczo - wychowawczych:

- typu socjalizacyjnego,
- typu interwencyjnego,
- typu specjalistyczno — terapeutycznego,
- typu rodzinnego.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno- terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub gdy dotyczy

rodzeństwa. W placówkach tych można umieścić w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej.

Placówka typu interwencyjnego w szczególności przyjmuje dzieci w sytuacjach wymagających natychmiastowego zapewnienia opieki, z uwagi na sytuacje kryzysową. Pobyt dziecka nie może trwać dłużej niż 3 miesiące, może być przedłużony do czasu zakończenia trwającego postępowania sądowego.

Placówka typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dziećmi o indywidualnych potrzebach, w szczególności legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznych terapii, wymagających wyrównania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego wychowują się dzieci w różnym wieku. W tym samym czasie w placówce tego typu może przebywać nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej. W razie konieczności umieszczenia rodzeństwa, za zgodą dyrektora placówki oraz po uzyskaniu zezwolenia wojewody dopuszczalne jest umieszczenie 10 dzieci.

W regionalnej placówce opiekuńczo — terapeutycznej są umieszczane dzieci wymagające szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo — wychowawczej. W placówce tej można umieścić nie więcej niż 30 dzieci.

W interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym umieszczane są dzieci do ukończenia 1 roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku można umieścić w tym samym czasie nie więcej niż 20 dzieci.

Ustawa dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zwana dalej ustawą podzieliła kompetencje między samorząd gminy, powiatowy i wojewódzki w zakresie:

- pracy z rodziną - do zadań własnych gminy;
- organizacji pieczy zastępczej - do zadań własnych powiatu;
- w zakresie adopcji i regionalnych placówek - do zadań województwa.

Ustawa wskazuje również, że umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno być ostatecznością po wykorzystaniu przez gminę wszelkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

Celem umieszczenia dziecka w środowisku zastępczym jest stworzenie warunków pomocy i pozytywnych zmian w rodzinie, aby dziecko mogło powrócić pod opiekę rodziców. Piecza zastępcza ma charakter tymczasowy i odnosi się do charakteru pobytu dziecka poza rodziną-do momentu powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Organizacja systemu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w Polsce

Samorząd gminny Wspieranie rodziny	Samorząd powiatowy Piecza zastępcza	Samorząd wojewódzki Postępowania adopcyjne
---------------------------------------	--	---

naturalnej		
- wspieranie rodziny w opiece i wychowaniu - praca z rodziną w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy. zastępczej	- rodzinna piecza zastępcza - instytucjonalna piecza zastępcza	- regionalna placówka opiekuńczo -wychowawcza - interwencyjne ośrodki preadopcyjne

III. Analiza pieczy zastępczej w powiecie drawskim

1. Wsparcie rodzin przeżywających trudności na terenie poszczególnych gmin

Podstawowy akt prawny wyznaczający kierunki, zasady i zadania związane z pieczą zastępczą, tj. ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wprowadziła rozwiązania systemowe, które z założenia poprzez intensywną profilaktykę i pracę z rodziną miały się przyczynić do poprawy jakości pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny biologiczne i w konsekwencji przeciwdziałać umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Pomoc rodzinie naturalnej pozostała w gestii gminy, zaś organizację pieczy zastępczej powierzono powiatowi. Umieszczenie dziecka w formach pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

Wspieranie rodziny powinno się opierać na eliminowaniu sytuacji, w których dziecko musi opuścić rodzinę pochodzenia, a tym samym na podejmowaniu działań profilaktycznych poprzez współpracę różnych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Dlatego też na poziomie gminy niezbędne są działania zmierzające do wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji.

Zgodnie z art. 176 ustawy do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;

7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

W celu dokonania analizy sytuacji rodzin przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze, informacje źródłowe pozyskano z ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu drawskiego. Poniższa tabela obrazuje analizę dysfunkcyjnych rodzin biologicznych objętych wsparciem ośrodków pomocy społecznej w powiecie drawskim.

Tabela nr 1. Analiza sytuacji opiekuńczo-wychowawczej na terenie powiatu drawskiego w podziale na poszczególne gminy

l.p.	Wyszczególnienie	Gmina Drawsko Pom.		Gmina Złocieniec		Gmina Czaplinek		Gmina Kalisz Pom.		Gmina Wierzchowo	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci pozostających w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba dzieci pozostających w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba dzieci pozostających w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba dzieci pozostających w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba dzieci pozostających w rodzinie
1	Rodziny biologiczne przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych										
	w tym:										
	objęte wsparciem asystenta rodziny	18	34	24	47	10	19	10	22	10	26
	wymagające wsparcia asystenta rodziny	19	35	10	29	0	0	0	0	10	26
2	Inne współtowarzyszące trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przyczyny korzystania ze wsparcia ośrodka pomocy										
	ubóstwo	9	22	10	26	341	304	0	0	10	26
	sieroctwo	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0
	bezdomność	2	5	3	3	6	0	0	0	0	0
	bezrobocie	10	24	13	22	233	256	2	6	7	23
	niepełnosprawność	6	11	6	14	109	51	3	6	1	3
	długotrwała lub ciężka choroba	7	12	4	7	183	68	0	0	0	0
	przemoc w rodzinie	2	7	4	7	3	13	0	0	0	0
	wielodzietność	6	22	4	8	18	111	4	14	8	20
	alkoholizm	6	13	8	29	69	27	4	11	8	24
	narkomania	0	0	5	13	12	2	0	0	0	0
	zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe	3	6	2	4	0	0	0	0	0	0
klęski żywiołowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
3	Formy wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych										
	Praca z rodziną	18	35	27	41	26	38	4	12	10	26
	w tym:										
	konsultacje i poradnictwo specjalistyczne	18	35	27	41	0	0	4	12	10	26
	terapia i mediacja	12	27	4	8	0	0	0	0	0	0
	usługi dla rodzin z dziećmi (opiekuńcze i specjalistyczne)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	pomoc prawna	8	9	7	16	0	0	0	0	0	0
	organizacja grup wsparcia	3	12	0	0	0	0	0	0	0	0
organizacja grup samopomocowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Inne formy wsparcia*	4	8	0	0	26	0	0	0	0	0	
4	Stanowisko :										
	pracownik zatrudnionych pracowników										
	pracownik socjalny	8	0	8	34	6	409	4	10	3	10
	asystent rodziny	3	18	3	24	1	10	1	10	1	10
psycholog	1	0	0	0	0	0	2	4	1	10	

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023

radca prawny	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
inni specjaliści**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

*Inne formy wsparcia: praca socjalna, pomoc rzeczowa, konsultacje z pielęgniarką, konsultacje z dzielnicowym, Projekt „Lepiej razem”, działania w ramach cis,

**Inni specjaliści: terapeuta uzależnień, psycholog, pedagog, mediator, animator, doradca zawodowy, doradca prawno-obywatelski, rodzina wspierająca.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim zapewnia wszystkim potrzebującym osobom i rodzinom z terenu powiatu drawskiego specjalistyczne poradnictwo. Obejmuje ono:

- poradnictwo psychologiczne,
- poradnictwo prawne,
- poradnictwo pedagogiczne.

W tutejszym Centrum zatrudnionych jest dwóch psychologów. Z porad psychologów w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie korzystały:

- rodziny zastępcze,
- wychowankowie rodzin zastępczych lub placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- osoby z terenu powiatu drawskiego.

Łącznie w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2020 roku poradnictwem psychologicznym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim objęto 560 osób. W przypadkach uzasadnionych sytuacją rodziny, w trakcie jednego spotkania z psychologiem udzielano pomocy i wsparcia całym rodzinom, zarówno osobom dorosłym, jak i dzieciom.

Tabela nr 2. Liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorski w latach 2018-2020

	2018	2019	2020	Razem:
Porady psychologiczne w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej	37	57	122	216
Porady psychologiczne	115	112	117	344
Razem:	152	169	239	

Źródło: sprawozdania PCPR

Porady te dotyczyły między innymi:

- konfliktów z partnerem/ dzieckiem,
- przeżywania śmierci/straty partnera,
- problemów około rozwodowych i związanych z separacją,
- uzależnienia partnera/ bycia współuzależnionym,
- przemocy w rodzinie,
- problemów wychowawczych, w tym zaburzeń zachowania dziecka,
- problemów rodzinnych,

- radzenia sobie z emocjami i stresem,
- pracy nad motywowaniem do nauki,
- konstruktywnego stawiania granic,
- pracy z rodziną w sprawie niewypełnianie obowiązku szkolnego,
- wzmacniania kompetencji rodzicielskich,
- psychoedukacji.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim umożliwia rodzicom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze uczestnictwo w terapii indywidualnej i rodzinnej z elementami szkoły dla rodziców. Dodatkowym wsparciem dla rodziców biologicznych jest możliwość uczestnictwa w Programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy oraz Programie psychologiczno-terapeutycznym dla sprawców oraz ofiar przemocy, które realizowane są w tutejszym Centrum. W programie korekcyjno-edukacyjnym w 2019 roku uczestniczyło 7 osób, które kontynuowały uczestnictwo w programie psychologiczno-terapeutycznym w tym samym roku. Natomiast w 2020 r. w programie korekcyjno-edukacyjnym uczestniczyło 8 osób.

W Centrum zatrudniony jest radca prawny udzielający porad prawnych dotyczących spraw z zakresu prawa cywilnego i rodzinnego np.:

- sprawy małżeńskie,
- sprawy związane z władzą rodzicielską,
- sprawy związane z opieką nad małoletnim i opieką nad osobami niepełnosprawnymi.

Radca prawny służy pomocą w przygotowywaniu pism, pozwów i odwołań. Kieruje również do odpowiednich kompetencyjnie osób i instytucji. W latach 2018-2020 z wsparcia radcy prawnego w tutejszym Centrum skorzystało 154 osoby.

Tabela nr 3. Liczba osób, które skorzystały z wsparcia w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej w latach 2018-2020

	2018	2019	2020	Razem:
Liczba porad prawnych w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej	62	34	58	154

Źródło: sprawozdania PCPR

2. Piecza zastępcza

Od stycznia 2017 r. organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie drawskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w którym funkcjonuje Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej zgodnie z art. 76 ustawy. Jego działalność koncentruje się na realizacji ustawowych zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zespół zapewnia dzieciom potrzebującym opieki rodzicielskiej pieczę zastępczą w rodzinach zastępczych. Na koniec grudnia 2020 roku 7 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej/pedagogów obejmowało wsparciem 103 rodziny, w tym 49 rodzin zastępczych objętych było przez koordynatorów

rodzinnej pieczy zastępczej. Dla wszystkich dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej sporządzana jest diagnoza, która stanowi podstawę do opracowania planu pomocy dziecku. Dzieciom wymagającym pomocy organizuje się porady, konsultacje, terapie. Z pomocy specjalistów, w kwestiach wychowawczych czy prawnych mogą korzystać również rodzice zastępczy.

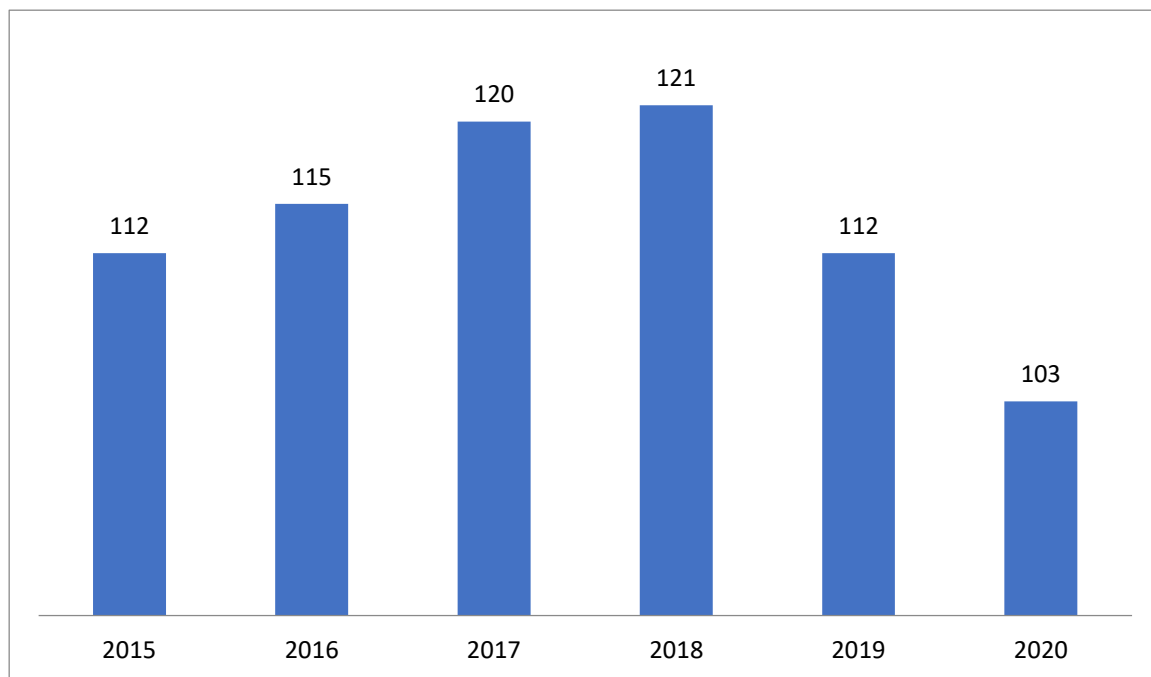
Zapewnienie pieczy zastępczej na terenie powiatu wymaga tworzenia warunków sprzyjających powstawaniu nowych rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych. Zespół podejmuje działania skierowane do środowiska lokalnego zmierzające do rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, a w szczególności do zwiększenia liczby miejsc dla dzieci. Odpowiedzialny jest również za pozyskiwanie i prowadzenie naboru, szkoleń osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, dokonywanie kwalifikowania osób kandydujących do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej, dokonywanie analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów, wydawanie opinii, świadectw i zaświadczeń kwalifikacyjnych w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej.

Od wielu lat zdecydowaną większość rodzin zastępczych w powiecie drawskim, podobnie jak w innych powiatach, stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, a następnie rodziny zastępcze niezawodowe.

W latach 2015-2017 zauważa się zarówno wzrost liczby rodzin zastępczych ogółem, jak i wzrost liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. W latach 2018-2020 następował stopniowy spadek liczby rodzin zastępczych, odpowiednio: 2018 r. - 121, 2019 r. - 112 do 2020 r. - 104 i dzieci: 2018 r. - 211, 2019 r. - 205, 2020 r. - 197. W latach 2017-2018 liczba funkcjonujących rodzin utrzymywała się na zbliżonym poziomie, ale w roku 2018 liczba dzieci umieszczonych już wzrosła do 211.

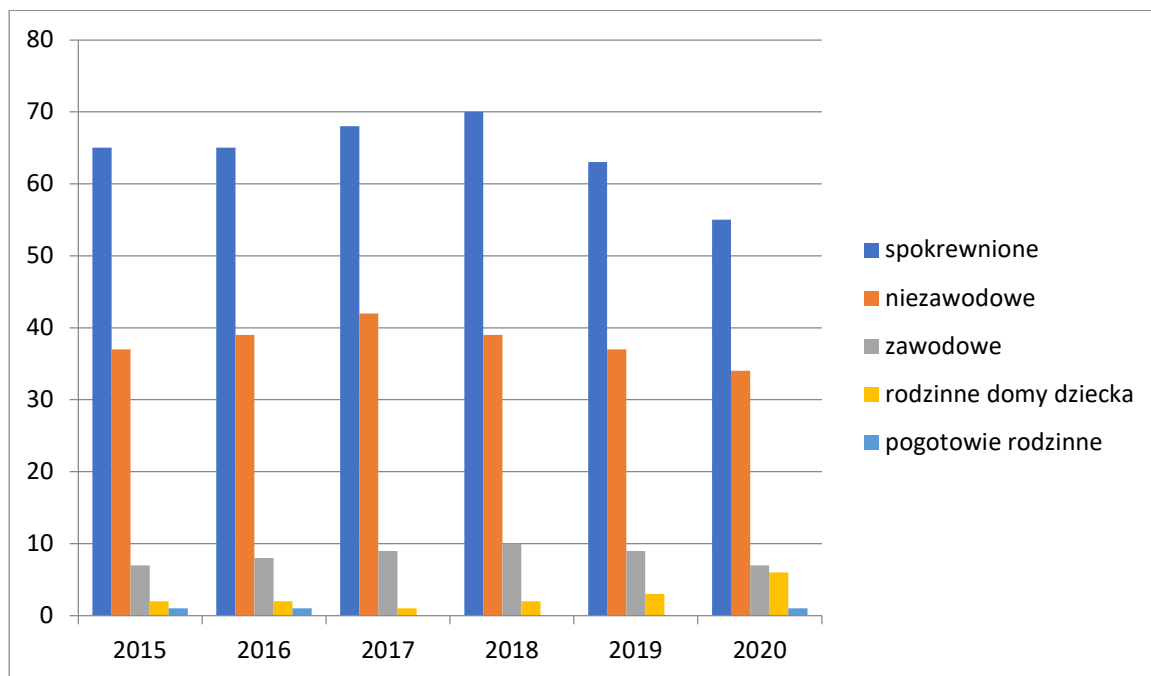
Poniższe tabele przedstawiają dane liczbowe w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015-2020.

Wykres nr 1. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w latach 2015-2020, stan na dzień 31 grudnia

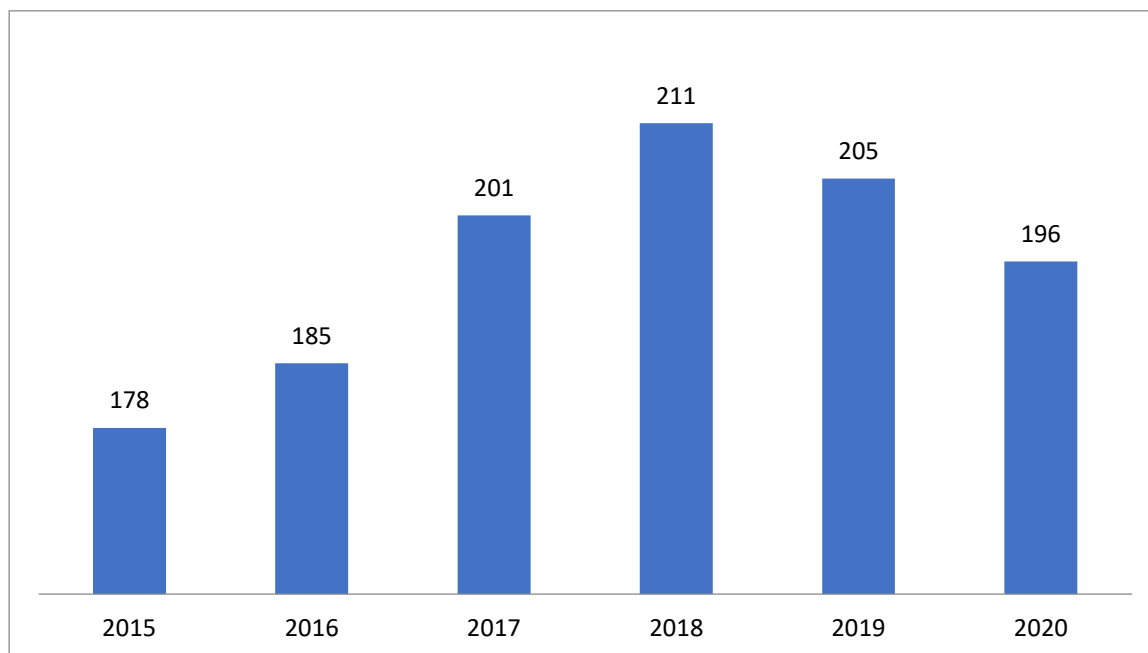
Źródło: sprawozdania PCPR

Wykres nr 2. Rodzinna piecza zastępcza w latach 2015-2020, stan na dzień 31 grudnia

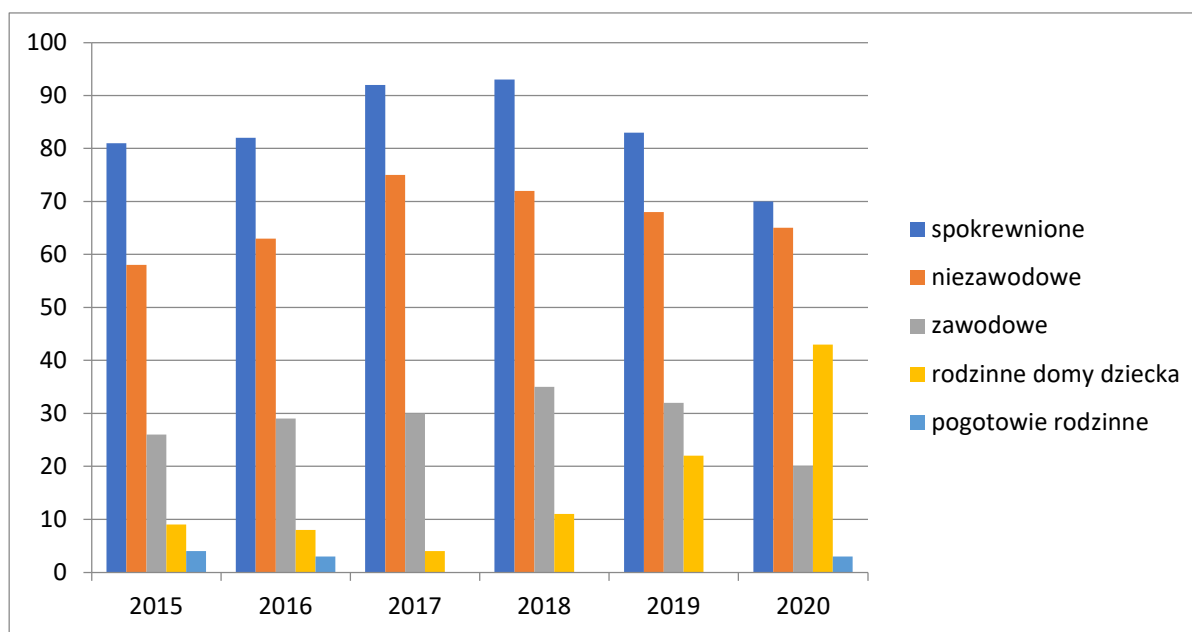
Źródło: sprawozdania PCPR

Wykres nr 3. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej w latach 2015-2020, stan na dzień 31 grudnia

Źródło: sprawozdania PCPR

Wykres nr 4. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015-2020 w podziale na poszczególne formy rodzinnej pieczy zastępczej, stan na dzień 31 grudnia

Źródło: sprawozdania PCPR

W latach 2018-2020 przeprowadzone były szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej obejmuje 60 godzin dydaktycznych, w tym 10 godzin praktyk w zawodowej

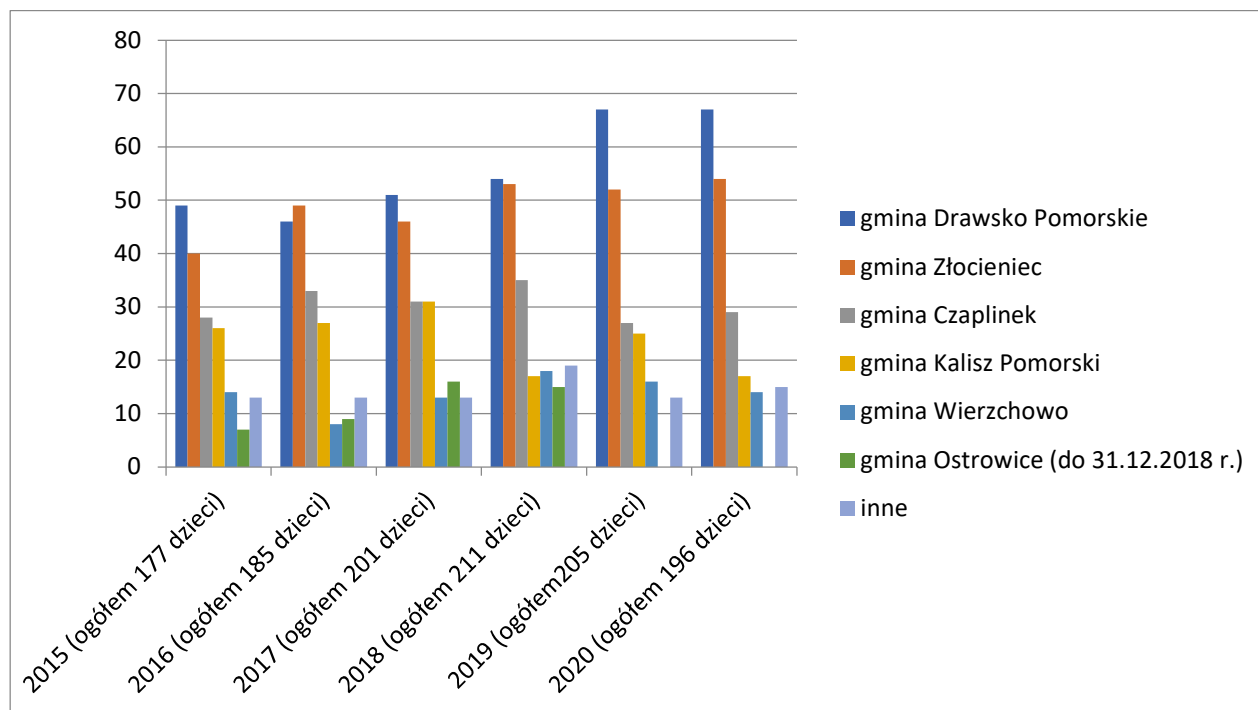
rodziny zastępczej, w rodzinnym domu dziecka lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Podczas praktyk kandydaci zapoznają się z doświadczeniami wychowawczymi rodzin.

Efektom tych szkoleń w roku 2018 było 10 osób przeszkolonych do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej, w roku 2019 - 3 osoby, a w 2020 - 7 osób. Nie wszystkie jednak osoby po ukończeniu szkolenia podejmują się pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Bardzo często osoby kończące szkolenie przygotowujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej pełnią już tę funkcję zgodnie z postanowieniem sądu. Dlatego też pomimo organizowanych szkoleń dla kandydatów nie odnotowuje się wzrostu liczby niezawodowych rodzin zastępczych mogących podjąć się opieki nad niespokrewnionymi dziećmi.

W 2018 roku odbyło się szkolenie uzupełniające dla kandydatów do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla pełniących już ww. funkcje. Udział wzięło 4 osoby, w tym 1 osoba pełniła funkcję niezawodowej rodziny zastępczej, 1 osoba prowadziła rodzinny dom dziecka, 2 osoby tworzyły zawodowe rodziny zastępcze, a w następstwie szkolenia zostały przekwalifikowane w rodzinny dom dziecka.

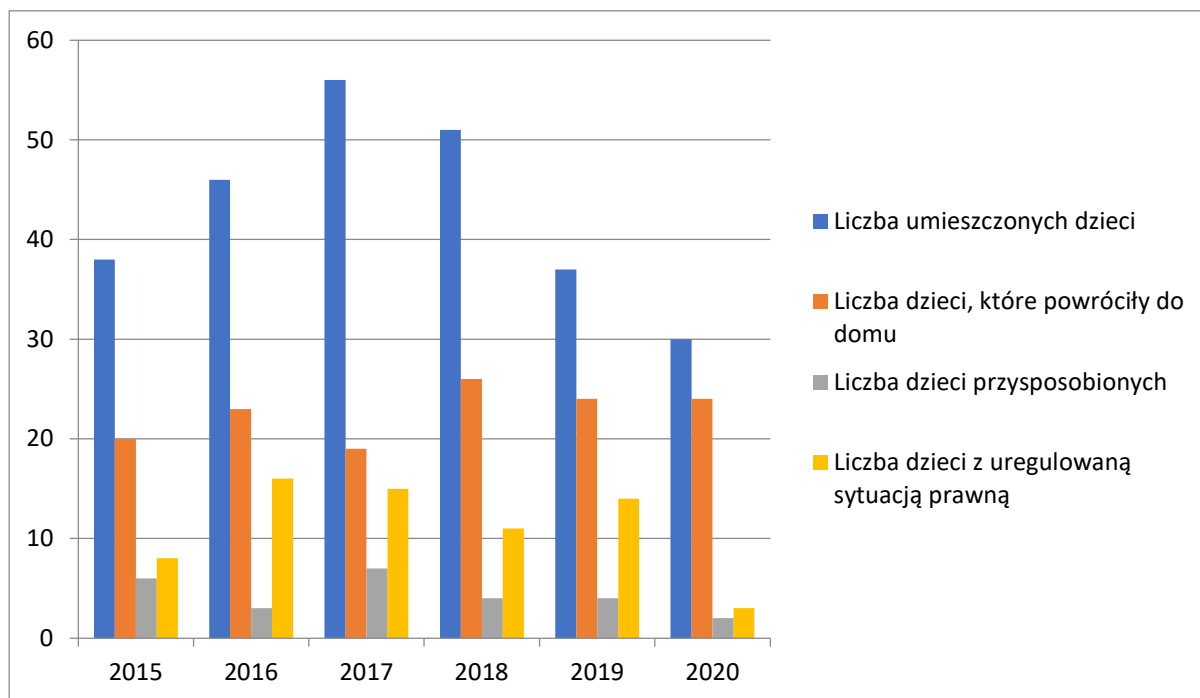
Ponadto w 2018 roku zorganizowane było szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji spokrewnionej rodziny zastępczej na podstawie indywidualnego programu szkoleniowego. W szkoleniu brały udział 3 osoby, z czego 1 pełniąca funkcję spokrewnionej rodziny zastępczej oraz 2 kandydatów do pełnienia funkcji spokrewnionej rodziny zastępczej.

Wykres nr 5. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej według pochodzenia w latach 2015-2020, stan na dzień 31 grudnia

Źródło: sprawozdania PCPR

Wykres nr 6. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej i ich sytuacja prawna w latach 2015-2020

Źródło: sprawozdania PCPR i Organizatora

Natomiast od roku 2018 zauważa się spadek liczby umieszczanych dzieci w rodzinach zastępczych. Liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych oscyluje od sześciu lat wokół liczby 20-26. Najwięcej powrotów zauważa się w roku 2018 – 26 dzieci. W roku 2017 zostało przysposobionych 7 dzieci. Od 6 lat jest to największa liczba przysposobień. Dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłaszane są do Ośrodka Adopcyjnego. Nie wszystkie jednak zostają zakwalifikowane do przysposobienia ze względu na więzi z rodziną zastępczą, wiek, czy nie wyrażenie zgody na przysposobienie przez opiekunów prawnych, tj. rodziców zastępczych. Czas regulowania sytuacji prawnej dziecka ma ogromny wpływ na szanse dziecka do przysposobienia.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Umieszczenie dziecka w całodobowej placówce następuje po wyczerpaniu wszystkich innych możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej przez osoby, które zajmują się pracą w obszarze pomocy dziecku i rodzinie. W pierwszej kolejności, kiedy wystąpi konieczność zapewnienia opieki całodobowej, rozważana jest możliwość umieszczenia dziecka w rodzinnej formie opieki zastępczej, a tylko w przypadkach, gdy nie jest to możliwe, małoletni zostaje umieszczony w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Podstawą do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest prawomocne orzeczenie sądu rodzinnego. Dziecko może być przyjęte do placówki opiekuńczo- wychowawczej również na wniosek rodzica, opiekuna prawnego bądź na prośbę samego dziecka.

W powiecie drawskim funkcjonuje placówka opiekuńczo - wychowawcza typu socjalizacyjno - interwencyjnego dla 14 wychowanków. Celem placówki jest zapewnienie

dziecku całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, rozwojowych, emocjonalnych, społecznych, religijnych a także zapewnienie kształcenia. W placówce realizowany jest indywidualny plan pomocy dziecku zmierzający do integracji dziecka z rodziną, znalezienie miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej lub adopcji, usamodzielnienia. Placówka zapewnia swoim wychowankom:

- pobyt stały lub okresowy,
- wyżywienie dostosowane do potrzeb,
- wyposażenie w odzież, obuwie, przedmioty osobistego użytku stosowne do wieku i potrzeb,
- środki higieny osobistej,
- zabawki stosowne do wieku rozwojowego,
- leczenie i zaopatrzenie w leki,
- dostęp do nauki i pomoc w nauce oraz uczestnictwo w zajęciach wyrównawczych, a także podręczniki i przybory szkolne,
- uczestnictwo w innych zajęciach pozalekcyjnych, rekreacyjnych i sportowych,
- opłaty przejazdów do szkoły oraz zamieszkania w bursach i internatach,
- kontakty z rodzicami, opiekunami prawnymi, rodzinami zaprzyjaźnionymi.

W placówce w przeważającej mierze przebywają dzieci z terenu powiatu drawskiego. W przypadku braku miejsc w placówce, dziecko umieszcza się poza terenem powiatu drawskiego. Wówczas powiat pokrywa koszty utrzymania dziecka. Na okoliczność umieszczenia dziecka w placówce na terenie innego powiatu zawierane jest porozumienie między powiatami.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza w powiecie nie zawsze zaspakaja potrzeby w zakresie umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie naszego powiatu, a dotyczy to dzieci powyżej 10 roku życia. W sytuacji kiedy zajęte są wszystkie miejsca w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Drawsku Pomorskim tutejsze Centrum jest zmuszone umieszczać dzieci poza powiatem drawskim.

Tabela nr 4. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu drawskiego oraz poza terenem powiatu w latach 2018-2020, stan na dzień 31 grudnia

Rok gmina	Liczba dzieci w placówce opiekuńczo - wychowawczej w Drawsku Pomorskim			Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywających poza powiatem		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Drawsko Pomorskie	3	10	8	1	0	1
Czaplinek	6	4	2	12	11	8
Kalisz Pomorski	2	1	1	0	0	0
Złocieniec	4	1	2	5	1	1
Wierzchowo	1	1	1	0	1	1
Ostrowice (do 31.12.2018)	1	0	0	0	0	0
Dziecko cudzoziemskie	0	0	0	0	1	1
Razem	17	17	14	18	14	12

Źródło: sprawozdania OWDiR i PCPR

Tabela nr 5. Liczba dzieci z placówki opiekuńczo-wychowawczej i innych placówek, które powróciły do rodziny biologicznej w latach 2018-2020

Rok	Liczba dzieci z placówki opiekuńczo-wychowawczej	Liczba dzieci z innych placówek opiekuńczo-wychowawczych
2018	3	0
2019	2	3
2020	4	0
Razem	9	3

Źródło: PCPR

3. Osoby usamodzielniane

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie postanowienia sądu:

1) przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki
- usamodzielnienie
- zagospodarowanie

2) udziela się pomocy w uzyskaniu:

- odpowiednich warunków mieszkaniowych
- zatrudnienia

3) zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Pomoc na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej:

- 3 lat - w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną
- 1 roku - w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-wychowawczą.

Pomoc na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, której dochód miesięczny nie przekracza 1200,00 zł. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem pełnoletności wskazuje osobę, która podejmie się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawi pisemną zgodę tej osoby. Osoba ta musi być zaakceptowana przez kierownika centrum pomocy rodzinie właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Usamodzielnienie odbywa się w oparciu o indywidualny program usamodzielnienia (IPU), który określa zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem, sposób uzyskania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu zatrudnienia. Realizacja IPU jest podstawą do przyznania pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie.

Tabela nr 6. Liczba osób usamodzielnianych, które opuściły pieczę zastępczą w latach 2018 - 2020

Rok Gmina	Rodzinna pieczę zastępcza			Instytucjonalna pieczę zastępcza		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Drawsko Pomorskie	7	8	7	-	-	-
Złocieniec	7	9	11	1	-	-
Czaplinek	5	6	4	3	3	1
Kalisz Pomorski	8	7	3	1	1	-
Wierzchowo	-	-	-	-	-	-
Ostrowice (do 31.12.2018)	-	-	-	-	-	-
Razem	27	30	25	5	4	1

Źródło: sprawozdania PCPR

Tabela nr 7. Liczba osób usamodzielnianych, którym przyznano pomoc na kontynuowanie, usamodzielnienie i zagospodarowanie w latach 2018-2020

Usamodzielniani wychowankowie z pieczy zastępczej i pomocy społecznej	2018			2019			2020		
	Pieczę zastępcza		Pomoc społeczna	Pieczę zastępcza		Pomoc społeczna	Pieczę zastępcza		Pomoc społeczna
	rodzinna	Instytucjo- nalna	placówki MOW	rodzinna	instytucjo- nalna	placówki MOW	rodzinna	instytucjo- nalna	placówki MOW
Kontynuowanie nauki	27	5	7	30	4	6	26	1	5
Usamodzielnianie	6	3	1	9	5	1	7	2	1
Pomoc na zagospodarowanie	4	2	1	9	4	1	5	1	1
Razem	37	10	9	48	13	8	37	4	7

Źródło: PCPR

Warto zauważyć, że poziomy edukacji wychowanków są zróżnicowane i wiążą się z rodzajem pieczy, w której przebywali. Poniższa tabela przedstawia liczbowe dane procesu usamodzielniania pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w podziale na typy szkół. Z tabeli wynika, że wśród osób usamodzielnianych w przeważającej liczbie preferowane szkoły to: licea, szkoły policealne, szkoły zawodowe oraz studia. Najmniejszym zainteresowaniem cieszyły się technika oraz kursy zawodowe.

Tabela nr 8. Rodzaje szkół, do których uczęszczały osoby usamodzielniane z pieczy zastępczej i pomocy społecznej w roku 2020

Rodzaj szkoły	Wychowankowie z rodzinnej pieczy zastępczej	Wychowankowie z instytucjonalnej pieczy zastępczej	Wychowankowie z placówek pomocy społecznej	Razem
studia	11	1	0	12
szkoły policealne	13	0	1	14
licea	8	3	4	15
technika	1	0	0	1
szkoły zawodowe	5	4	5	14
kursy	2	2	0	4
Razem	40	10	10	60

Źródło: PCPR

4. Współpraca z instytucjami

Pomimo podejmowanych działań, mających na celu podniesienie jakości współpracy służb działających w obszarze rodziny, a szczególnie ops-ów i sądu, istnieje potrzeba dalszego zacieśniania współpracy i wypracowanie standardów mających wpływ na dalszą skuteczną pomoc dziecku i rodzicom. Działania te wymagają wspólnych rozwiązań w dążeniu do jednolitego postrzegania rodziny i jej problemów, a nie rozwiązywania jedynie kryzysów zgodnie z kompetencjami poszczególnych służb bez integracji działań.

Tabela nr 9. Rodziny zagrożone odebraniem dzieci w ocenie OPS-ów i kuratorów

Gmina	Liczba rodzin zagrożonych odebraniem dzieci wg kuratorów		Liczba rodzin zagrożonych odebraniem dzieci wg ops				
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	wiek 0 -7 lat	wiek 7 – 10 lat	wiek 10-18 lat
Drawsko Pomorskie	5	12	4	4	2	-	2
Złocieniec	1	1	19	53	33	13	7
Czaplinek	3	5	3	5	4	1	0
Kalisz Pomorski	4	8	12	31	17	8	6
Wierzchowo	1	4	4	15	3	3	9
Razem	14	30	42	108	59	25	24

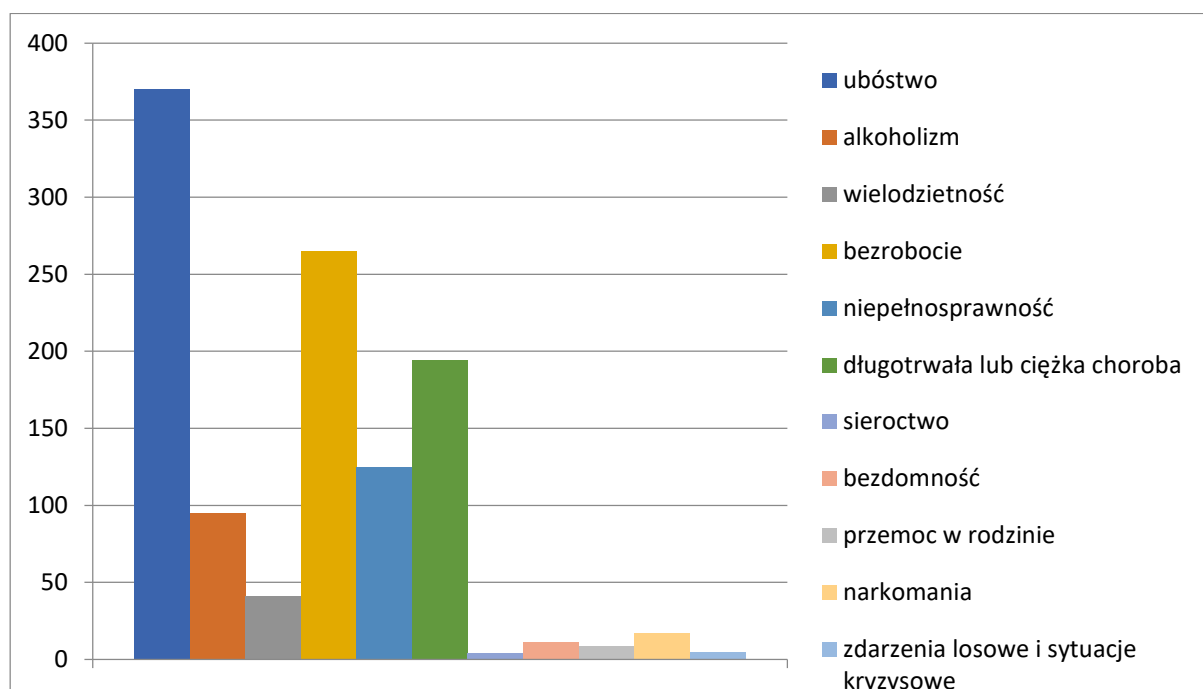
Źródło: Ośrodki Pomocy Społecznej i Zespół Kuratorów Służby Sądowej

Z analizy danych z tabeli nr 12 wynika, że utrzymuje się wysoka liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej (wg gmin). Najwyższy wskaźnik zagrożenia umieszczeniem w pieczy zastępczej odnotowuje się w gminie Złocieniec. Na przyczyny tych kryzysów składają się różne problemy w rodzinie, głównie: brak umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, uzależnienie od alkoholu, przemoc, niepełnosprawność rodziców i inne. Wykazane w tabeli liczby świadczą o potrzebie intensywniejszej pracy z rodziną.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jeśli z analizy sytuacji rodziny wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przyznanie. Zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziny między innymi w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, motywowanie do aktywności społecznej. Praca z rodziną jest prowadzona, także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Wspieranie rodziny może odbywać się w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych, pomocy prawnej, organizowania grup wsparcia lub grup samopomocowych. Gminy zobligowane są do opracowania i realizowania trzyletnich programów wspierania rodziny.

Zintegrowane działania służb mogą przyspieszyć nie tylko powroty dzieci z pieczy zastępczej do rodziców, ale mogą zmniejszyć liczbę rodzin zagrożonych odebraniem dzieci.

Wykres nr 7. Inne współtowarzyszące trudnościom w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przyczyny korzystania ze wsparcia ośrodka pomocy na terenie powiatu drawskiego, stan na dzień 31 grudnia 2020 r.

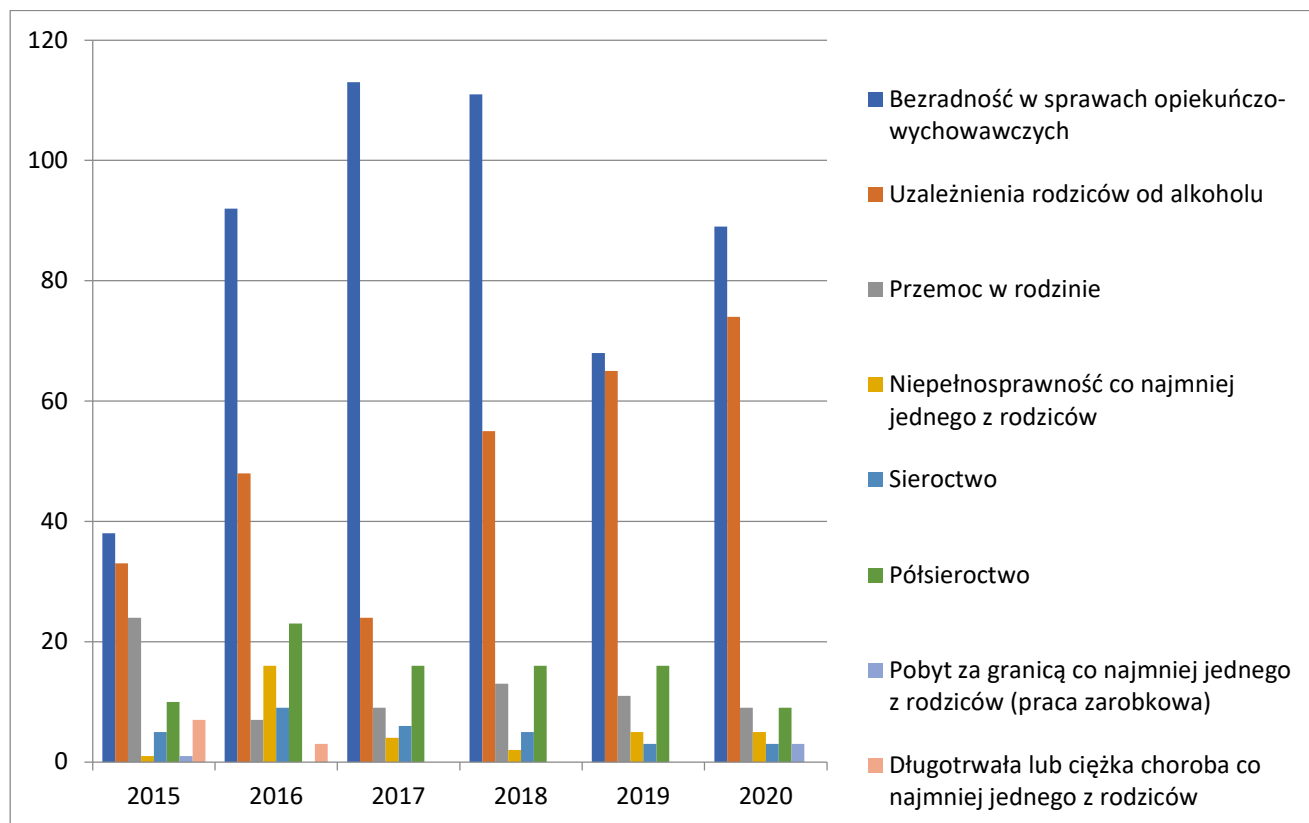
Źródło: Dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu drawskiego

Tabela nr 10. Analiza przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu drawskiego w latach 2015-2020, stan na 31 grudnia

Główna przyczyna umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych latach ze względu na przyczynę					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sieroctwo	5	9	6	5	3	3
Pólsieroctwo	10	23	16	16	16	9
Uzależnienia rodziców, w tym:	33	48	24	55	65	74
Od alkoholu	33	41	24	55	62	74
Przemoc w rodzinie	24	7	9	13	11	9
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	38	92	113	111	68	89
Niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	1	16	4	2	5	5
Długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	7	3	0	0	0	0
Ubóstwa	0	0	0	0	0	0
Bezrobocia	0	0	0	0	0	0
Nieodpowiednich warunków mieszkaniowych	0	0	0	0	0	0
Pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	1	0	0	0	0	3
Inne	2	16	18	16	21	15

Źródło: PCPR

Wykres nr 8. Analiza przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu drawskiego w latach 2015-2020, stan na 31 grudnia

Źródło: PCPR

Z analizy powyższego wykresu wynika, że na najwyższym poziomie utrzymuje się bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo wychowawczych, która przyczynia się do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Zauważa się rosnącą tendencję w zakresie uzależnień rodziców od alkoholu. Należy zauważyć, że przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej są wielorakie. A powyższe dwa czynniki zazwyczaj występują współistniejąco. Wśród rzadziej występujących przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej można wymienić sieroctwo i półsieroctwo, niepełnosprawność jednego z rodziców oraz pobyt za granicą jednego z rodziców. Zauważono nieznaczny spadek „przemocy w rodzinie” jako przyczyny umieszczenia w pieczy zastępczej, gdzie w 2015 r. liczba wynosiła 24, natomiast w 2020 r. 9 dzieci zostało umieszczonych w pieczy zastępczej z powodu występowania przemocy w rodzinie. Wśród innych przyczyn znalazły się m.in. próba samobójcza rodzica, porzucenie, choroba psychiczna rodzica sprawującego opiekę nad dzieckiem, pobyt w więzieniu rodzica sprawującego opiekę nad dzieckiem, nieletniość matki.

Od 2015 r. nie odnotowano natomiast umieszczeń dzieci z powodu ubóstwa, bezrobocia oraz nieodpowiednich warunków mieszkaniowych. Świadczyć to może o wystarczającym wsparciu rodziny w zakresie świadczeń pieniężnych.

IV. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem kompleksowej analizy strategicznej, która określa czynniki wewnętrzne i zewnętrzne.

Czynniki wewnętrzne:

1. Mocne strony, czyli posiadane zasoby instytucjonalne i organizacyjne, stanowiące atuty w toku realizacji zadań.
2. Słabe strony, czyli czynniki hamujące, blokujące zmianę niekorzystnych zjawisk zachodzących w badanej rzeczywistości.

Czynniki zewnętrzne:

1. Szanse, czyli czynniki mogące stać się katalizatorem pozytywnych zmian.
2. Zagrożenia, czyli czynniki negatywne mogące spowalniać procesy rozwojowe.

Analiza SWOT pozwala na wskazanie najważniejszych dla społeczeństwa lokalnego problemów. Analiza ta jest metodą, która podkreśla zarówno mocne i słabe strony funkcjonowania pieczy zastępczej w powiecie drawskim, jak również szanse i zagrożenia, które mogą wystąpić w obszarze działania.

Istnieją zarówno mocne, jak i słabe strony funkcjonowania pieczy zastępczej w powiecie drawskim. Mocne strony wspomagają budowę systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, jak również osłabiają zagrożenia realizacji programu. Natomiast na słabe strony należy zwrócić szczególną uwagę, gdyż mogą one utrudniać lub nawet uniemożliwiać realizację celów zawartych w programie.

Wykazane poniżej silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia zostały wykorzystane w planowaniu prac nad wzmocnieniem rozwoju pieczy zastępczej w powiecie drawskim na lata 2021-2023. Pozwalają one dostrzec istniejące szanse, nie zapominając o pojawiających się trudnościach i które pozwalają na wyznaczenie celów i zadań.

Analiza SWOT – piecza zastępcza w powiecie drawskim	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • uchwalone dokumenty: Strategia Rozwoju Powiatu Drawskiego na lata 2015- 2025, Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2022 • wykwalifikowana kadra zatrudniona w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (7 koordynatorów, 3 trenerów szkoły dla rodziców) • wykwalifikowana kadra w instytucjach, mających na celu wspieranie rodzin • współpraca instytucji pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny • placówka opiekuńczo - wychowawcza w Drawsku Pomorskim • wypracowane formy współpracy z niektórymi ośrodkami pomocy społecznej, szkołami • propagowanie rodzicielstwa zastępczego - obchodzony co rok Dzień Rodzicielstwa Zastępczego, artykuły w lokalnej prasie, informacje na stronach internetowych • dobry kontakt rodzin zastępczych z pracownikami PCPR • systematyczne prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i przeprowadzanie szkoleń • poprawa sytuacji materialnej rodzin poprzez program „Rodzina 500+” • udzielanie świadczeń fakultatywnych • realizacja programów i projektów na rzecz działalności i promocji pieczy zastępczej • wyrównywanie szans dziecka - stabilizacja życia dziecka • funkcjonowanie 6 rodzinnych domów dziecka • organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze • funkcjonowanie poradnictwa specjalistycznego (psycholog, radca prawny, pedagog, terapeuta systemowy) 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna liczba rodzin zastępczych, pomimo corocznych naborów • Funkcjonowanie 1 rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia opiekuńczego • Funkcjonowanie 1 placówki opiekuńczo-wychowawczej • Brak rodzin zastępczych dla dzieci nastoletnich z trudnościami wychowawczymi • Duża liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza terenem powiatu • Utrudniony dostęp do bezpłatnego leczenia specjalistycznego, jak psychiatra dziecięcy, neurolog dziecięcy • Mało skuteczna praca z rodziną w celu wyjścia dziecka z pieczy zastępczej • Rodziny zastępcze nie wyrażają zgody na przysposobienie dzieci - sami nie podejmując się przysposobienia • Brak mieszkań chronionych dla wychowanków pieczy zastępczej oraz brak środków na ich utworzenie • Niechęć bądź wstyd osób do korzystania z poradnictwa specjalistycznego • Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców biologicznych • Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych

Analiza SWOT – piecza zastępcza w Powiecie Drawskim	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Kadra wspierająca rodziny zastępcze ma możliwość podnoszenia swych umiejętności i kompetencji na szkoleniach, kursach, studiach podyplomowych • Doradztwo i wsparcie w zakresie pieczy zastępczej ze strony specjalistów ROPS – projekt: „Lider Pieczy Zastępczej” • Stałe prowadzenie naboru na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej • Możliwość pozyskiwania wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych • Możliwość powrotu dzieci do rodziny naturalnej poprzez koordynowanie stałej i efektywnej współpracy z asystentami rodziny • Zintegrowanie współpracy wszystkich służb działających w obszarze pieczy zastępczej w celu zwiększenia efektywności pracy • Optymalne wykorzystanie dostępu do istniejących form pomocy w zakresie pomocy dziecku i rodzinie. • Zaangażowanie organizacji pozarządowych w promocję i działalność na rzecz pieczy zastępczej • Pierwszeństwo w uzyskaniu mieszkań dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej z zasobów gmin 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności w pozyskiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze • Rezygnacje przeszkolonych kandydatów z pełnienia funkcji rodziny zastępczej • Niska motywacja rodzin zastępczych, szczególnie spokrewnionych do uczestniczenia w szkoleniach podnoszących kompetencje • Trudności wychowawcze z dzieckiem w rodzinach zastępczych • Wzrastający wiek dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej przejawiających demoralizację • Wzrastająca liczba dzieci z zaburzeniami rozwojowymi umieszczanych w pieczy zastępczej • Wypalenie zawodowe rodziców zastępczych i kadry pomocy społecznej • Nierealizowanie IPU przez usamodzielnianych • W większości gmin brak jest przepisów umożliwiających przyznawanie mieszkań w pierwszej kolejności dla usamodzielnianych • Wzrost kosztów utrzymania rodzin zastępczych • Brak współpracy ze strony rodziców biologicznych w celu powrotu dziecka do rodziny • Negatywny wpływ środowiska pochodzenia na dzieci i młodzież • Niekontrolowany dostęp dzieci i młodzieży do Internetu i telefonów

V. Cele powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023

Cel główny: Wzmocnienie systemu pieczy zastępczej

Cele szczegółowe:

1. Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza środowiskiem naturalnym oraz rozwijanie współpracy z rodziną naturalną.
2. Promowanie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Wspieranie istniejących i/lub tworzenie nowych form pieczy zastępczej.
4. Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.

Lp.	CEL SZCZEGÓŁOWY	DZIAŁANIE	TERMIN REALIZACJI	EFEKTY	WSKAŹNIKI	REALIZACJE
1	Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza środowiskiem naturalnym oraz rozwijanie współpracy z rodziną naturalną	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój zawodowych i niezawodowych form opieki nad dzieckiem, z uwzględnieniem rodzin specjalistycznych oraz rodzin o charakterze pogotowia rodzinnego. 2. Pozyskanie i przygotowanie kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej, zawodowej rodziny zastępczej i do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. 3. Prowadzenie procesu diagnostyczno-kwalifikacyjnego pozyskanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. 4. Współpraca i koordynacja instytucji i służb działających na terenie powiatu drawskiego na rzecz aktywizacji rodziny naturalnej w celu poprawy własnej sytuacji życiowej oraz zmiany stylu życia. 5. Wspieranie rodzin zastępczych w podejmowaniu działań i współpracy z instytucjami działającymi na rzecz powrotu dzieci do rodzin naturalnych. 6. Wspieranie istniejących form pieczy zastępczej poprzez przeciwdziałanie wypaleniu 	2021-2023	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompleksowa diagnoza i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. 2. Zmniejszenie liczby wychowanków powracających do placówki. 3. Poprawa funkcjonowania rodzin naturalnych. 4. Realizacja przez rodzinę biologiczną zobowiązań zawartych w kontrakcie z asystentem rodziny. 5. Przejmowanie przez rodziny biologiczne opieki nad własnym dzieckiem. 6. Podniesienie prestiżu rodzin zastępczych jako istotnego elementu systemu pieczy zastępczej. 7. Liczba zawodowych rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie drawskim, zgodnie z ustalonym limitem na dany rok 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba rodzin, które otrzymały świadectwo kwalifikacyjne do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. 2. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych. 3. Liczba rodzin zastępczych korzystających z pomocy specjalistycznej 4. Działające grupy wsparcia rodziców zastępczych. 5. Liczba wychowanków powracających z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo- 	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, asystenci rodzin, organizacje pozarządowe

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023

		<p>zawodowemu</p> <p>7. Współpraca z rodzicami naturalnymi dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej na rzecz reintegracji rodziny.</p> <p>8. Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej</p> <p>9. Udział pracowników Centrum pracujących w obszarze pieczy zastępczej w szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodziny.</p> <p>10. Upowszechnianie dobrych praktyk w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną.</p> <p>11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz pieczy zastępczej.</p> <p>12. Systematyczna współpraca z ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu – pracownikami socjalnymi, asystentami rodzinnymi, placówkami edukacyjnymi, specjalistami, sądami</p>		<p>kalendarzowy</p> <p>8. Wzrost wiedzy i umiejętności wśród kadry pomocy społecznej i kadry współpracującej w obszarze pomocy rodzinie i dziecku.</p> <p>9. Poznanie i wdrożenie dobrych rozwiązań w obszarze pomocy rodzinie i dziecku.</p> <p>10. Wdrażanie innowacyjnych metod w pracy z rodziną problemową.</p> <p>11. Sprawny przepływ informacji między poszczególnymi podmiotami realizującymi zadania na rzecz pieczy zastępczej na poziomie gminnym, powiatowym.</p> <p>12. Podniesienie i utrzymanie standardów usług opiekuńczo-wychowawczych w istniejących placówkach rodzinnych na terenie powiatu</p>	<p>wychowawczych do biologicznych rodzin.</p> <p>6. Liczba rodzin naturalnych współpracujących na rzecz poprawy swojego funkcjonowania i polepszenia sytuacji finansowo-bytowej.</p> <p>7. Liczba szkoleń, warsztatów dla rodziców zastępczych i rodziców biologicznych,</p> <p>8. Liczba uczestników szkoleń i warsztatów</p> <p>9. Liczba porad specjalistów,</p> <p>10. Liczba grup wsparcia</p> <p>11. Liczba wolontariuszy</p> <p>12. Liczba pracowników podnoszących swoje kwalifikacje.</p>	
2	Promowanie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej	<p>1. Udział w kampaniach promujących idee rodzicielstwa zastępczego.</p> <p>2. Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjnych, w tym plakatów, informatorów, ulotek</p>	2021-2023	<p>1. Powstanie różnorodnych form opieki zastępczej w powiecie drawskim</p> <p>2. Postrzeganie rodzin zastępczych jako integralnego elementu systemu pieczy zastępczej.</p> <p>3. Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.</p>	<p>1. Liczba działań i wydarzeń</p> <p>2. Liczba pozyskanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej</p>	PCPR organizacje pozarządowe
3	Wspieranie istniejących i/lub tworzenie nowych form pieczy zastępczej	<p>1. Szkolenia już istniejących rodzin zastępczych: niezawodowych, zawodowych, prowadzących rodzinny dom dziecka oraz rodzin spokrewnionych.</p> <p>2. Poradnictwo specjalistyczne - prawne, psychologiczne, socjalne dla rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych, prowadzących rodzinny dom dziecka oraz spokrewnionych.</p>	2021-2023	<p>1. Poszerzenie przez rodziny: niezawodowe, zawodowe, prowadzące rodzinny dom dziecka i spokrewnione umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz umiejętności wspierających dzieci w rozwoju.</p> <p>2. Poprawa funkcjonowania rodzin</p>	<p>1. Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.</p> <p>2. Liczba rodzin: niezawodowych, zawodowych, prowadzących rodzinny dom dziecka oraz</p>	PCPR POW OPS-y

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023

		<p>3. Wspieranie rodziców zastępczych w wypełnianiu funkcji wychowawczej, opiekuńczej.</p> <p>4. Inicjowanie i prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych</p> <p>5. Wypłacanie świadczeń: rodzinom niezawodowym, zawodowym, prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz spokrewnionym.</p> <p>6. Umożliwienie rodzinom zastępczym dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej.</p> <p>7. Utworzenie nowej placówki opiekuńczo – wychowawczej zgodnie z potrzebami powiatu drawskiego.</p>		<p>zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.</p> <p>3. Wsparcie rodzin zastępczych w formie poradnictwa specjalistycznego takiego jak: prawne, psychologiczne, socjalne</p> <p>4. Zabezpieczenie potrzeb wynikających z instytucjonalnej pieczy zastępczej powiatu drawskiego.</p>	<p>spokrewnionych uczestniczących w szkoleniach, spotkaniach, konferencjach kształcących zawodowo.</p> <p>3. Liczba rodzin zastępczych korzystających z poradnictwa specjalistycznego, w tym poradnictwo prawne, psychologiczne, socjalne</p> <p>4. Liczba rodzin niezawodowych, zawodowych uczestniczących w grupie wsparcia.</p> <p>5. Wydatkowana kwota na świadczenia dla rodzin zastępczych.</p> <p>6. Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych.</p>	
4	<p>Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych</p>	<p>1. Rozwój usług towarzyszących procesowi usamodzielniania, pomoc w tworzeniu IPU, konsultacje, doradztwo np. zarządzanie budżetem, spotkania z doradcą zawodowym o odpowiednim podejściu motywacyjnym</p> <p>2. Wzmocnienie osób w roli opiekuna usamodzielniania - spotkania, warsztaty, szkolenia</p> <p>3. Monitorowanie losów usamodzielnianych wychowanków - prowadzenie badań i analiz dotyczących losów</p> <p>4. Systematyczne przygotowywanie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych do procesu usamodzielniania.</p>	2021-2023	<p>1. Przygotowanie wychowanków do procesu usamodzielniania</p> <p>2. Wsparcie finansowo-rzeczowe pełnoletniego wychowanka pieczy zastępczej.</p> <p>3. Wzmocnienie osób w roli opiekuna usamodzielniania</p>	<p>1. Ilość uzyskanych pozytywnych ocen z realizacji programu usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.</p> <p>2. Liczba wychowanków korzystających z różnych form wsparcia.</p> <p>3. Liczba wychowanków otrzymujących świadczenie na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, pomoc</p>	<p>PCPR, POW PPP PUP</p>

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023

	<p>5. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnianie i kontynuowanie nauki oraz zagospodarowywanie</p> <p>6. Współpraca instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz kompleksowego wsparcia usamodzielnianych wychowanków.</p> <p>7. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą poprzez udzielanie specjalistycznego poradnictwa : psychologicznego, pedagogicznego – celem zapobiegania wykluczeniu społecznemu</p>			<p>na zagospodarowanie</p> <p>4. Liczba przeprowadzonych usług</p> <p>5. Liczba przyjętych IPU</p> <p>6. Liczba korzystających z usług</p> <p>7. Liczba niezrealizowanych IPU</p> <p>8. Liczba szkoleń, spotkań, warsztatów</p> <p>9. Liczba opiekunów</p> <p>10. Liczba monitorowanych osób</p> <p>11. Liczba utworzonych analiz</p>	
--	--	--	--	---	--

ZAKŁADANE REZULTATY

- Zabezpieczenie miejsc dla umieszczanych dzieci w formach rodzinnych i instytucjonalnych na terenie powiatu drawskiego.
- Zwiększenie liczby rodzin pełniących funkcje niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych.
- Wsparcie rodzin zastępczych poprzez organizowanie szkoleń mających na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnienie i rozwijanie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, rozwijanie wolontariatu, przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.
- Wypracowane sposoby organizowania wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.
- Integracja działań instytucji, organizacji, kościołów na rzecz rodziny i dzieci.

VI. Limit rodzin zastępczych na lata 2021-2023

Art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie. Aktualnie w powiecie drawskim funkcjonuje osiem zawodowych rodzin zastępczych - w tym jedna pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. Posiadane przez powiat drawski zasoby w dziedzinie pieczy zastępczej są niewystarczające w stosunku do rzeczywistych potrzeb. W związku z tym w latach 2021– 2023 konieczne jest sukcesywne zwiększanie ilości rodzin zastępczych zawodowych. Program zakłada pozyskiwanie oraz szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych oraz tworzenie nowych niezawodowych rodzin zastępczych.

Ustala się następujący limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2021 – 2023.

Tabela nr 11. Planowany limit zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka do utworzenia

Rok	Planowany limit	
	zawodowe rodziny zastępcze	rodzinne domy dziecka
2021	1	wg złożonych wniosków
2022	1	
2023	1	

Źródło: Opracowanie własne PCPR

VII. Źródła finansowania

Finansowanie pieczy zastępczej, tj. rodzinnej pieczy zastępczej i instytucjonalnej pieczy zastępczej należy do zadań powiatu. Są to wszelkie świadczenia pieniężne dotyczące dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych na jego terenie lub na terenie innego powiatu. Finansowanie to dotyczy również osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, a także placówki pomocy społecznej, jak młodzieżowe ośrodki wychowawcze, czy młodzieżowe ośrodki socjoterapeutyczne.

Do źródeł finansowania działalności Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zaliczamy:

1. Budżet powiatu
2. Budżet samorządów gminnych
3. Budżet Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej
4. Fundusze europejskie
5. Środki organizacji.

Od roku 2012 do zadań własnych gminy należy współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie w drugim roku pobytu dziecka pieczy zastępczej,
- 50% wydatków i wychowania w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela nr 12. Środki wydatkowane na świadczenia dotyczące dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej i osób usamodzielnianych z pieczy zastępczej oraz wydatki przeznaczone na działalność placówki opiekuńczo - wychowawczej w Drawsku Pomorskim w latach 2018-2020

Rok	Środki na świadczenia dot. osób usamodzielnianych z pieczy zastępczej	Środki na świadczenia dot. dzieci w rodzinach zastępczych	Wydatki na działalność Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Drawsku Pomorskim
2018	236 137,62 zł	2 403 168,00 zł	887 690,00 zł
2019	270 927,64 zł	Brak danych	917 695,07 zł
2020	188 145,62 zł	2 454 829,50 zł	937 360,00 zł
Razem	695 210,88 zł	4 857 997,50 zł	2 742 745,00 zł

Zródło: sprawozdania PCPR i POW

Tabela nr 13. Wydatki powiatu na utrzymanie dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów

Rok	Liczba dzieci		Łączne koszty utrzymania dziecka
	w ciągu roku	na koniec roku	
2018	18	16	212 734,00 zł
2019	20	18	222 877,81 zł
2020	23	23	242 492,29 zł

Źródło: PCPR i Starostwo

Tabela nr 14. Wpływy z innych powiatów na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych na terenie powiatu drawskiego — dochody

Rok	Liczba dzieci		Dochód
	w ciągu roku	na koniec roku	
2018	15	12	97 971,00 zł
2019	12	11	124 481,61 zł
2020	13	13	115 428,27 zł

Źródło: PCPR i Starostwo

Tabela nr 15. Dochody z wpłat gmin z tytułu ponoszenia wydatków na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo — wychowawczych

Rok	2018	2019	2020
Gmina			
Drawsko Pomorskie	267.302,82 zł	384.354,54 zł	402.429,23 zł
Złocieniec	185.922,97 zł	249.898,85 zł	272.348,52 zł
Czaplinek	502.995,38 zł	467.514,34 zł	506.531,35 zł
Kalisz Pomorski	94.213,61 zł	89.457,72 zł	95.443,44 zł
Ostrowice	39.061,63 zł	-	-
Wierzchowo	38.834,61 zł	87.416,17 zł	134.458,06 zł
Razem	1.128 331,02 zł	1.278 641,59 zł	1.411 210,60 zł

Źródło: PCPR

Tabela nr 16. Wydatki powiatu na utrzymanie dzieci z Powiatu Drawskiego w placówkach opiekuńczo — wychowawczych na terenie innych powiatów

Rok	Liczba dzieci		Koszty powiatu
	w ciągu roku	na koniec roku	
2018	20	18	873 754,00 zł
2019	21	14	800 616,71 zł
2020	18	12	758 167,52 zł

Źródło: PCPR i Starostwo

VIII. Realizatorzy programu

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej — Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim współdziała z wieloma instytucjami i organizacjami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Partnerami są:

- ośrodki pomocy społecznej
- sądy
- kuratorzy
- Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Koszalinie
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza i inne
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Drawsku Pomorskim
- placówki oświatowe
- policja
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Szczecinie
- Wydział Polityki Społecznej UW w Szczecinie
- Powiatowy Urząd Pracy w Drawsku Pomorskim
- lokalne samorządy
- lokalna prasa.

Współpraca z wyżej wymienionymi podmiotami ma na celu podniesienie jakości pracy na rzecz dziecka i rodziny. Dąży ona do stałego współdziałania i jest ukierunkowana na rozwiązywanie problemów i potrzeb zarówno w perspektywie krótko, jak i długoterminowej. Nadal jednak istnieje konieczność zacieśnienia współpracy i wypracowania standardów skutecznej pomocy dzieciom i rodzinom by powstał spójny system wsparcia oraz zintegrowanych działań przy wykorzystaniu kompetencji wszystkich służb.

BENEFICJENCI PROGRAMU

Program skierowany jest bezpośrednio do osób i rodzin w szczególności:

- dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka,
- rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w różnych formach pieczy zastępczej,
- usamodzielnianych wychowanków oraz opiekunów usamodzielnienia,
- kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych lub rodzinnych domów dziecka,
- kierownictwa i kadry placówki opiekuńczo – wychowawczej.

Partnerami w realizacji założeń programu są:

- PCPR w Drawsku Pomorskim – Organizator rodzinnej pieczy zastępczej będący jednocześnie koordynatorem programu,
- rodziny zastępcze,
- rodziny pomocowe,

- placówka opiekuńczo – wychowawcza,
- Policja,
- ośrodki pomocy społecznej
- sąd,
- kuratorzy,
- placówki oświatowe,
- ośrodek adopcyjny,
- Zachodniopomorskie Centrum Polityki Społecznej,
- Wydział Polityki Społecznej w Zachodniopomorskim Urzędzie Wojewódzkim,
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Drawsku Pomorskim,
- organizacje pozarządowe,
- środki masowego przekazu,
- służba zdrowia (szpitale, NZOZ, ZOZ)

IX. Ewaluacja

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę założonych wskaźników. Ewaluacji podlegać będą standardy i dostępność usług oraz stopień i realizacja celów w oparciu o wyznaczone wskaźniki. Monitorowanie i ocena „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023” odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji na temat realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Staroście i Radzie Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.